

SLOVENSKÁ
FILHARMÓNIA

ABONENTNÝ CYKLUS

— AB —

07. 05. 2026 | štvrtok | A7
08. 05. 2026 | piatok | B7
Koncertná sieň SF | 19.00

77. KONCERTNÁ SEZÓNA

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR (MUŽSKÁ ČASŤ)

TOMÁŠ NETOPIL *dirigent*

PETRA TORKOŠOVÁ *zbormajsterka*

JAN BARTOŠ *klavír*

JOZEF BENCI *bas*

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791)

Koncert pre klavír a orchester č. 27 B dur,

KV 595

30'

Allegro

Larghetto

Allegro

Dmitrij Šostakovič (1906 – 1975)

Symfónia č. 13 b mol Babij Jar, op. 113

60'

Бабий Яр / Babij Jar

Юмор / Humor

В магазине / V obchode

Страху / Strachy

Карьера / Kariéra

Čoskoro po príchode do Viedne v marci roku 1781 sa **Wolfgang Amadeus Mozart** ako klavirista zamerail na možnosti komponovať a predvádzať koncerty pre tento nástroj. Znamenalo to pre neho zdroj príjmov i možnosť získať reputáciu, a tým aj žiakov a objednávky. Medzi skladateľove prvé diela z viedenského obdobia patrilo pôvabné *Rondo D dur pre klavír a orchester*, KV 382, ktoré v rokoch 1782 – 1783 nasledovali koncerty KV 413 (F dur), KV 414 (A dur) a KV 415 (C dur) a od roku 1784 ďalšie kompozície, viac než polovica zo všetkých Mozartových klavírných koncertov. Väčšinu z nich skladateľ osobne uviedol na abonentných koncertoch, privátnych podujatiach a hudobných akadémiách. V liste z 3. marca 1784 Mozart otcovi Leopoldovi píše o neustávajúcom záujme viedenského publika o nové diela. Keď ho Leopold Mozart vo februári roku 1785 navštívil, zaneprázdnenie svojho syna videl počas desiatich týždňov na vlastné oči, o čom referoval aj dcére Nannerl v liste do Salzburgu: „Každý deň sú koncerty, zvyšok času má vyplnený učením a komponovaním. Už aby aspoň tie koncerty skončili, je nemožné opísať všetok ten ruch a chvat. Odkedy som prišiel do Viedne,

klavír tvojho brata odišiel najmenej dvadsaťkrát do divadla alebo do nejakého domu." Scéna, ako z Mozartovho bytu vynášajú klavír, patrí vo Formanovom Amadeovi medzi pamätné. Zmieňuje tiež, že jeden z koncertov navštívil aj cisár, ktorý po skončení koncertu zvolal: „Bravo, Mozart!“ Po klavírných koncertoch c mol (KV 491) a C dur (KV 503) z roku 1786 obrátil Mozart svoju pozornosť k opere, symfóniám a komornej hudbe.

Koncerty pre klavír skomponoval už len dva: „Korunovačný“ (1788) a **Koncert pre klavír a orchester č. 27 B dur, KV 595**. Skladateľov posledný klavírný koncert, ktorý si Mozart zapísal do zoznamu diel 5. januára 1791, vyšiel tlačou len štyri mesiace pred skladateľovou smrťou. Skladba po prvýkrát zaznela vo viedenskej Restauranthalle Ignaza Jahna. O koncerte 4. marca, ktorý bol tiež posledným verejným vystúpením skladateľa, informovali noviny *Wiener Zeitung* o osem dní neskôr: „Pán kapelník Mozart zahral koncert na fortepiane, pričom všetci obdivovali jeho umenie, a to tak v skladbe, ako aj v predvedení.“

Koncert vznikol v priebehu dlhšieho časového obdobia, datovanie papiera ukázalo, že počiatky kompozície môžu siahať do roku 1789, prípadne až do roku 1787, finále pochádza z roku 1791. Kompozícia bývala v minulosti interpretovaná v kontexte mýtni opradeného posledného roku skladateľovho života ako dielo, v ktorom extrovertnosť a virtuozitu vystriedali melanchólia a rezignácia. Ako o „rozlúčke“ o tomto diele píše Mozartovi životopisci Georges de Saint-Foix, Wolfgang Hildesheimer, Alfred Einstein a H. C. Robbins Landon. Novší historici John Irving a Simon P. Keefe vidia v tomto diele skôr Mozartovu duchaplnú snahu redefinovať žáner koncertu než nostalgickú rozlúčku. Christoph Wolff v knihe *Mozart at the Gateway to his Fortune* o posledných štyroch rokoch Mozartovho života uvádza, že skladateľ nemohol tušiť, že do roka bude mŕtvy, naopak, tešil sa na novú etapu vo svojom živote, okrem iného aj ako cisársky kapelník. Hoci zápasil s dlhmi a zdravotnými problémami, majstrovské diela z tohto obdobia, ako aj rozpracované projekty svedčia o jeho rozporení, vyjadrenom aj citátom, ktorý poslužil ako inšpirácia pre názov Wolffovej knihy: „Mám pocit, že stojím pri dverách šťasteny.“

Úvodné *Allegro* Koncertu B dur začína dialógom hobojev so sláčikovými nástrojmi, pôvabnú kantilénu striedajú fanfárové motívy, ktorých rytmizácia evokuje pochod. Sólový vstup klavíra po orchestrálnej introdukcii na chvíľu pripomenie hudbu z úvodu, no čoskoro vstúpi do bohato štrukturovaného rozhovoru s orchestrom, využívajúcim intimitu komornej zvukovosti i brio orchestrálneho tutti viac než virtuozitu. Podstatu rozvedenia tvorí nadväzovanie na elegantnú hudbu expozície a narúšanie tejto nadväznosti vybočeniami, moduláciami a expresívnejšími koncipovanými epizódami. „Prostú krásu“ nasledujúceho *Larghetto*, použijúc slová, ktoré napísal francúzsky znalec Mozartovej hudby Georges de Saint-Foix, vystrieda záverečné sonátové rondo (*Allegro*). Jeho dialogický charakter

dopĺňa vyznenie diela, spojením elegancie a delikátnosti s nádychom nostalgie pripomína hudbu prvej časti. Témou ronda je melódia Mozartovej piesne *Sehnsucht nach dem Frühlinge* (Túžba po jari), KV 596.

„Videla som ako postupne prichádzajú stále nové skupiny mužov a žien, starších ľudí i detí a musia si vyzliecť oblečenie. Postupne ich odvádzali k jame, kde ich postrieľali guľometom. Videla som túto hrôzu na vlastné oči. A hoci som nestála úplne blízko, počula som panický krik ľudí i detí, ktoré volali matku,“ spomínala si neskôr židovská herečka a príslušníčka Červenej armády Dina Proničevová, ktorá patrila medzi necelé tri desiatky ľudí, ktorí prežili masaker v rokline Babyn jar (po ukrajinsky). **Symfónia č. 13 b mol Babij Jar, op. 113 Dmitrija Šostakoviča** vznikla v roku 1962, no udalosti, ktoré dielo inšpirovali, siahajú do septembra roku 1941, kedy nacisti v spolupráci s domácimi kolaborantmi pri Kyjeve postupne postrieľali vyše 100 000 mužov, žien a detí – prevažne židovského pôvodu, no tiež Rómov, Ukrajincov a sovietskych vojnových zajatcov. Vraždenie na tomto mieste pokračovalo až do príchodu Červenej armády v roku 1943.

Politická situácia počas vládnutia Nikitu Chruščova, a zvlášť po jeho prejave na 20. zjazde Komunistickej strany Sovietskeho zväzu vo februári roku 1956, na ktorom kritizoval Stalinov kult a niektoré z jeho zločinov, býva označovaná aj ako „chruščovský odmäk“. V roku 1962, kedy mala premiéru Šostakovičova *Trinásta symfónia*, navštívil Sovietsky zväz v exile žijúci Igor Stravinskij a v Moskve vystúpil Newyorský balet pod vedením Georga Balanchina. Súčasťou „odmäku“ bolo aj zmiernenie cenzúry, čo umožnilo začiatkom 60. rokov vydanie diel Solženicina a Pasternaka, i nástup mladej spisovateľskej generácie, do ktorej patril aj Jevgenij Jevtušenko (1932 – 2017).

Jevtušenkova báseň *Babij Jar* vyšla na jeseň roku 1961 v *Literárnych novinách*. Išlo o odsúdenie antisemitizmu, ktoré otvorilo verejnú debatu, v ktorej bol básnik kritizovaný za to, že stavia utrpenie Židov nad utrpenie sovietskeho ľudu. Šostakoviča, ktorý bol odjakživa odporcom antisemitizmu, Jevtušenkove verše, ktoré dostal od Isaaka Glikmana, oslovili. „V jeho práci mi imponuje humanizmus,“ napísal priateľovi. V roku 1962 prekvapenému básnikovi zavolať a požiadal ho o dovoľenie *Babij Jar* zhudobniť. Keď Jevtušenko súhlasil, skladateľ sa priznal, že časť kompozície už existuje a pozval ho, aby si výsledok prišiel vypočúť. Šostakovič pôvodne uvažoval o forme symfonickej básne, no keď sa zoznámil s Jevtušenkovou novou zbierkou *Mávnutie ruky*, objavil v nej tri ďalšie texty, ktoré sa rozhodol použiť. V tejto fáze práce na diele Šostakovič uvažoval o forme symfónie, ktorej témou by bola „občianska morálka“, pričom požiadal básnika o napísanie ďalšej básne, *Strach*.

Téma ho zaujala natoľko, že sa dielu venoval aj v nemocnici, kde sa od konca júna 1962 liečil. Priateľa Ščebalinova odtiaľ informuje, že pôjde o vokálno-symfonickú 5-častovú suitu a do-

dáva: „Po lepšom zoznámení s básnikom mi bolo jasné, že ide o veľkého a čo je najdôležitejšie, o premýšľajúceho autora. (...) Je skvelé, že sú medzi nami takíto ľudia.“ Jevtušenka Šostakovič obhajoval aj v neskoršej polemike so svojím študentom Borisom Tiščenkou v roku 1965, ktorý mal pocit, že básnik „káže a moralizuje o veciach, ktoré sú všetkým známe a jasné.“ „Najlepšie všetko ohľadom morálky už vyjadril Kristus, to však neznamená, že Puškin, Tolstoj, Bach, Mahler, Musorgskij a mnohí ďalší sa k týmto témam viac nemôžu vracieť, naopak, je to ich povinnosťou,“ oponoval Šostakovič, ktorý tvrdil, že každé ráno si namiesto modlitby spamäti recituje Jevtušenkove verše. „Morálka je sestrou svedomia,“ píše Šostakovič s tým, že prísť o svedomie znamená prísť o všetko. Skladateľ bol o správnosti výberu literárnej predlohy presvedčený, no viacerí interpreti sa skladby báli, ponuku naštudovať dielo skladateľovi postupne odmietli ukrajinský basista Boris Hmyria i dirigent Jevgenij Mravinskij, ktorý po riskantnej premiére *Piatej symfónie* uviedol ďalších päť Šostakovičových symfónií. Diela sa tak napokon ujal Kiril Kondrašin a basista Veľkého divadla Viktor Nečipajlo. Premiéra symfónie, spájanej s veľkými očakávaniami, bola naplánovaná na 18. decembra 1962. Napriek obavám ani jeden z dvojice koncertov nebol na poslednú chvíľu zrušený a dielo sa stretlo s veľkým ohlasom, ktorý z veľkej časti odignorovala len sovietska tlač. Niekoľko zmienok malo prevažne informatívny a negatívny ráz. Výsledkom bolo, že Jevtušenko musel zasiahnuť do textu a zdôrazniť, že spolu so Židmi zomierali aj Rusi a Ukrajinci. Tento zásah, bez ktorého by bolo dielo zakázané, si však nevyžadoval zásadnejšie zmeny v hudbe, Šostakovič však z výsledku nebol šťastný a pozmenený text nezapracoval do autografu symfónie. *Trinásta symfónia* s upraveným textom zaznela v Moskve opäť vo februári roku 1963, neskôr bolo dielo uvedené za účasti skladateľa v Minsku, no bolo zrejmé, že hoci nebude zakázané, rozhodne nebude na koncertných pódioch vítané. Jevgenij Jevtušenko si na uvedenie *Trinástej symfónie* neskôr spomínal: „Na premiére publikum zažilo čosi neobyčajné: päťdesiat minút plakalo, smialo sa, hľbalo. Čo ma však najviac udivilo, akoby som prostredníctvom *Trinástej symfónie*, ja – totálny hudobný ignorant, náhle nadobudol hudobný sluch, akoby to bola hudba, ktorú som písal. Šostakovičovo pochopenie mojej poézie v zmysle intonácie a expresie bolo také dokonalé, že som mal pocit, akoby sa text i hudba rodili v tom istom okamihu.“ Mimochodom, tento básnik zareagoval aj na okupáciu Československa v roku 1968 básňou *Hľa, tanky idú po Prahe*:

*Hľa, tanky idú po Prahe –
krvavé ráno černie práve.
Hľa, tanky idú po pravde –
nie novinovej, ale pravej.*

(preklad Ľubomír Feldek)

Andrej Šuba

Babij Jar

(Jevgenij Jevtušenko)

Nad Babyim Yarom pamyatnikov net.
Krutoy obryv, kak gruboye nadgrobye.
Mne strashno,
mne segodnya stol'ko let,
kak samomu yevreiskomu narodu.

Mne kazhetsya seichas – ya iudey.
Vot ya bryedu po dryevnemu Egiptu.
A vot ya, na kryeste raspyaty, gibnu,
i do sikh por na mne – sledy gvozdey.

Mne kazhetsya, shto Dreifus – eto ya.
Meshchanstvo – moy donoschik i sudya.
Ya za reshotkoy, ya popal v kol'tso,
zatravlennyi, oplyovannyi, obolgannyi.
I damochki s bryusselskimi oborkami,
viszha, zontami tichut mne v litso.

Mne kazhetsya – ya mal'chik v Belostoke.
Krov' lyotsya, rastekayas' po polam.
Beschinstvuyut vozhdi traktirnoy stoyki.
I pakhnut vodkoy s lukom popolam.
Ya, sapogom otbroshennyi, bessilnyi,
naprasno ya pogromshchikov molyu.
Pod gogot: "Bey zhidov! Spasay Rossiyu!" –
Labaznik izbivayet mat' moyu.

O, russkiy moy narod, ya znayu, ty
Po sushchnosti internatsionalen.
No chasto te, chyi ruki nechisty,
tvoim chisteishim imyenem bryatsali.
Ya znayu dobrotu moyey zyiemi.
Kak podlo, shto, i zhilachkoy ne droгнуv,
antisemity narekli sebya:
"Soyuzom russkovo naroda"!

Mne kazhetsya, ya – eto Anna Frank,
prozrachnaya, kak vetochka v aprele,
i ya lyublyu, i mne ne nado fraz,
No nado, shtob drug v druga my smotreli.

Kak malo mozhno videt', obonyat'!
Nel'zya nam listyev i nel'zya nan neba,
no mozhno ochen' mnogo-
eto nezhno
drug druga v tyomnoy komnate obnyat!

Babij Jar

(Ľubomír Feldek)

Nad Babím jarom nečnie do nebies
pomník – len strmý úsust oči vidia.
Úzko mi je.

Mám toľko rokov dnes,
koľko sa na planéte rodia Židia.

Mám zrazu pocit, že i ja som Žid,
čo Starý Egypt zmeral chodidlami.
Spoznáš ma podľa prebodnutých dlaní –
až dodnes na kríži ma odúčajú žiť.

Mám zrazu pocit – aj Dreyfus som ja.
Meštiak ma udal – meštiak súdi ma.
Cez mreže hľadím, vzdychá duša tichá,
oplúťý, ukrivdený, uštvaný,
a zbor dám s bruselskými čípkami
piští a dáždňikmi ma do líc pichá.

Mám pocit, že som chlapec z Bialystoku,
detská krv po dlážke mi tečie krotko.
To v krčme z bodrých duší vypustili stoku
chlapi, čo páchnu cibuľou a vodkou.
Dokopaný tu ležím, je mi úzko –
márne je pogromistom čižmy objímať.
S výkrikom „Žida bi, a spasíš Rusko!“
zadubenec mi znásilňuje mať.

Ó, ty môj ruský národ!
Viem, že si tam v srdci internacionalistom.
Ale vždy prižívovali sa mamlási
na tvojom mene čistom.
Poznám tvoj humanizmus zemitý.
Svinstvo, ak bez mihnutia oka budú
si hrdo vravieť antisemiti:
„Sme Zväz ruského ľudu!“

Mám pocit, že som Anna Franková,
priezačná ako jabloňový kvet.
Ľúbim. Nie lyricky, lež doslova.
Stačí mi len sa s milým uvidieť.

Nesmieme voňať ani pozeráť sa –
nebo sa pre nás nemodrie
a nezelenie lístie!
Nežne sa objímame v temnej izbe –
a veď i to je krása!

“Syuda idut!”

- “Ne boysa. Eto guly
samoy vesny, ona syuda idyot.
Idi ko mne,
day mne skoreye guby!”
- “Lomayut dver!”
- “Net! Eto ledokhod!”

Nad Babyim Yarom shelest dikihkh trav,
derevyia smotryat grozno, po-sudeyski.
Zdes' molcha vsyo krichit,
i, shapku snyav,
ya chuvstvuyu, kak medlenno sedeyu.

I sam ya, kak sploshnoy bezzvuchnyi krik,
nad tysyachami tysyach pogrebyonnykh.
Ya – kazhdyi zdes' rasstrelyanniy starik.
Ya – kazhdyi zdes' rasstrelyanniy rebyonok.

Nishto vo mne pro eto nye zabudet.
“Internatsional” pust' progremit,
kogda naveki pokhoronen budet
posledniy na zemle antisemit.

Yevreyskoy krovi net v krovi moyey,
no nenavisten zloboy zaskaruzloy
ya vsem antisemitam kak yevrei,
I potomu ya nastoyashchiy russkiy!

Yumor

Tsari, koroli, imperatory,
vlastiteli vseiy zyiemi
komandovali paradami,
no yumorom, no yumorom
ne mogli. Ne mogli.

V dvortsy imenitykh osob,
vse dni vozlezhashchikh vykholenno,
yavlyalsya brodyaga Ezop,
i nishchimi oni vyglyadeli.

V domakh, gde khanzha nasledil
svoimi nogami shchuplymi,
Vsyu poshlost' Khodzha Nasreddin
shibal, kak shakhmaty, shutkami!

„Už idú?“
„Neboj sa, to spoza dverí
duní len jar! To zurčí tak jej vpád!
Pod' ku mne!
Daj mi rýchlo svoje pery!“
„Už vylamujú?“
„Nie – to puká ľad...“

Nad Babím jarom šelest divej trávy.
Ako súd hľadia stromy hrozivé.
Všetko tu mlčky kričí.
Skladám čiapku z hlavy
a cítim, že som zrazu zosivel.

A že som výkrik, ktorý nemo letí
nad hromadami tiel tu pochovaných.
Som každý z týchto starcov, každé z detí,
čo kati salvu vystrelili na nich.

Do smrti nebudem už preto spávať.
Internacionálu nech mi tu
až potom zahrajú, keď budú pochovávať
na svete posledného antisemitu!

Niet vo mne kvapky vašej krvi, Židia.
No antisemiti, tá hrúza hrúz,
ma ako Žida dávno nenávidia,
a preto – práve ja som pravý Rus.

Humor

(Jozef Čertík)

Cári, králi a cisári,
podstavčeky na modly,
čachrovali s národmi,
no s humorom, no s humorom
nemohli. Nemohli.

V galérii slávnych postáv
vyšľachtených v dávnych dobách,
otrok Ezop lôžu dostal,
oni stoja v pozadí.

Z domov, ktorým farizej dal metál
klavučkými rúčkami,
Nasredin lži povymetal,
jak figúrky; žartami.

Khoteli yumor kupit',
da tol'ko yevo ne kupish!
Khoteli yumor ubit',
a yumor pokazyval kukish!

Borotsya s nim delo trudnoye.
Kaznili yevo bez kontsa.
Yevo golova otrublennaya
torchala na pike streltsa.

No lish skomoroshji dudochki
svoy nachinali skaz,
on zvonko krichal:
"Ya tutochki!"
I likho puskalsya v plyas.

V potryopannom kutsem pal'tishke,
ponuryas' i slovno kayas',
prestupnikom politicheskim
on, poymannyi, shol na kazn'.

Vsem vidom pokornost' vykazyval,
gotov k nezemnomu zhityu,
kak vdrug iz pal'tishka vyskal'zyval,
rukoi makhal i tyu-tyu!

Yumor pryatali v kamery,
da chyorta s dva udalos'.
Reshotki i steny kamennyye
on prokhodil naskvoz'.
Otkashlivayas' prostuzhenno,
kak ryadovoy boyets,
shagal on chastushkoy-prostushkoy
s vintovkoy na Zimniy dvorets.

Privyk on ko vzglyadam sumrachnym,
no eto yemu ne vryedit,
i sam na sebya s yumorom
yumor poroy glyadit.
On vechen. Vechen!
On lovok. Lovok!
I yurok, I yurok!
Proydyot cherez vsyo, cherez vsekh.
Itak, da slavitsa yumor!
On muzhestvennyi chelovek!

Humor chceli kúpiť,
humor chceli zabiť,
humor im však
„No len aby!“

A vojnu s nim viedli krutú,
trestali ho v každej chvíli,
jeho hlavu odseknutú
nosievali na kopiji.

No skôr ako tenkým hlasom
ozvali sa na jarmoku píšťalôčky,
hlasno skríkol :
„A veď ja som!“
a tancoval ľahko, skočky.

V obnosenom riedulinkom kabátiku
hlavu zvesiac – rozkaz panstva –
spolu s väzňom politickým
aj on ide do vyhnanstva.

Kajúcny a každým gestom
prípravený k pokornému životu,
zrazu sa len blysne pestvom,
mávne rukou : „Zas som tu!“

Zatvárali humor do ciel –
kto by vrece s čertom zašil?
Mreže, múry ako oceľ
prechádzal jak barón Prášil.
Kašľajúci, nachladnutý
vojak svojej doby,
kráča s puškou a častuškou
Zimný palác dobyť.

Privykol si na pohľady zamračené,
odolá ich náporom,
aj na seba často
pozerá sa s humorom.
On je večný.
Mrštný,
čulý,
ujde všetkým, odkiaľkoľvek.
Slávme teda všetci humor!
On je najmužnejší človek!

V Magazine

Kto v platke, a kto v platochke,
kak na podvig, kak na trud,
v magazin poodinochke
molcha zhenshchiny idut.

O, bidonov ikh bryatsan'ye,
zvon butylok i kastyul'!
Pakhnet lukom, ogurtsami,
pakhnet sousom "Kabul."

Zyabnu, dolgo v kassu stoya,
no pakuda dvizhus' k ney,
ot dykhanya zhenshchin stol'kikh
v magazine vsyo tepley.

Oni tikho podzhidayut,
bogi dobryie semyi,
i v rukakh oni szhimayut
den'gi trudnyie svoyi.

Eto zhenshchiny Rossii.
Eto nasha chest' i sud.
I beton oni mesili,
i pakhali, i kosili ...
Vsyo oni perenosili,
vsyo oni perenesut.

Vsyo na svete im posil'no, –
skol'ko sily im dano!
Ikh obschityvat' postydno!
Ikh obveshivat' greshno!

I v karman pel'meni sunuv,
ya smotryu, surov i tikh,
na ustalyie ot sumok
ruki pravednyie ikh.

Strakhi

Umirayut v Rossii strakhi,
slovno prizraki prezhnikh let,
lish na paperti, kak starukhi,
koye-gde yeshcho prosyat na khleb.

Ya ikh pomnyu vo vlasti i sile
pri dvore torzhestvuyushchey lzhi.

V obchode

Ktorá v šatke, ktorá v sivom,
jak by to bol boj či práca,
do obchodu starostlivo,
mlčky ruská žena kráča.

Rinčia hrnce, kanvy zvonja,
fľaše v rade vzdajú poctu,
z kútovanie pach i vôňa
cibúľ, uhoriek a octu.

Dlho mrznú pred pokladňou,
ale dokiaľ prídu k nej,
v predajni už nie je chladno
od toľkého dychu žien.

A tak sa tam v rade modlia
k bohu šťastnej rodiny,
až kým v dlaniach nezožmolia
ťažký peniaz – jediný.

A veď to sú ženy Ruska,
to je naša česť i súd.
Ony betón miešavali,
aj orali aj kosili,
ony všetko odnosili,
ony všetko odnesú.

Nič im nie je v svete ťažké –
hľa koľko len majú sily.
Na váhe ich šudiť – hanba!
Pri platení klamať – hriech!

Nakupujúc pirôžteky,
myšlienky mám dravé, divé,
keď vídavam v putách tašiek
trpieť ruky spravodlivé.

Strachy

Dožívajú strachy v Rusku,
tie príznaky núdznych časov,
aj keď kde-tu na priepustku
ako mnísi žobru na soľ.

Vídal som ich v plnej moci,
slúžiť dvoru, panujúcej lži.

Strakhi vsyudu, kak teni, skol'zili,
pronikali vo vse etazhi.
Potikhon'ku lyudey priruchali
i na vsyo nalagali pechat':
gde molchat' by –
krichat' priuchali,
i molchat' –
gde by nado krichat'.
Eto stalo sevodnya dalyokim.
Dazhe stranno i vspomnit' teper'.
Taynyi strakh pered chyim-to donosom,
taynyi strakh pered stukom v dver'.

Nu, a strakh govorit' s inostrantsem?
Sinostrantsem-to shto, a s zhenoy?
Nu, a strakh bezotchetnyi ostatsya
posle marshey vdvoyom s tishinoy?

Ne boyalis' my stroit' v meteli,
ukhodit' pod snaryadami v boy,
no boyalis' poroyu smertel'no
razgovarivat' sami s soboy.
Nas ne sbili i ne rastlili,
i nedarom seichas vo vragakh
pobedivshaya strakhi Rossiya
yeshcho bolshyi rozhdayet strakh.

Strakhi novye vizhu, svetleya:
strakh neiskrennim byt' so stranoy,
strakh nepravdoy unizit' idei,
shto yavlyayutsya pravdoy samoy;
strakh fanfarit' do odurenya,
strakh chuzhyie slova povtoryat',
strakh unizit' drugikh nedoveriyem
i chrezmerno sebe doveryat'.

Umirayut v Rossii strakhi.
I kogda ya pishu eti stroki
i poroyu nevol'no speshu,
to pishu ikh v yedinstvennom strakhe,
shto ne v polnuyu silu pishu.

Karyera

Tverdili pastyri, shto vreden
i nerazumen Galiley.
Shto nerazumen Galiley

Strachy ako tiene v noci
každým vchodom hravo preklzli.
Poruke vždy mali dáku pečať,
krotoli ňou v ľuďoch svedomie i žľč :
Chcel si mlčať?
Poručili : kričať!
Chcel si kričať?
Poručili : mlč!
Toto všetko je dnes minulosťou.
Viem, čudné je spomínať si teraz
na skrytý strach pred udaním,
na zvláštny strach pri úradných dverách.

A čo strach hovoriť s cudzincom?
A so ženou – s pritajeným dychom.
A strach bezhraničný po oslavách
ostávať sám vo dvojici s tichom?

Nebáli sme sa stavať v nečase
a vo vojne nepriateľa biť,
ale predsa sme sa často na smrť báli
sami so sebou hovoriť.
Nezdeptali, neporazili nás,
nečudo však, že nad strachmi
zvíťaziace Rusko
ešte väčší rodí strach.

Nové strachy vidím, jasnejšie :
Strach byť neúprimný k vlasti,
strach nepravdou ponížovať idey,
posúvať tým pravdu ku priepasti.
Strach opakovať cudzie slová,
strach iných nedôverou ponížovať
a bezhranične dôverovať sebe.

Keď tieto verše píšem v strachu,
aby k vám čím skôr dorazili,
len jedného sa obávam,
či do nich vkladám všetky sily.

Kariéra

(Ľubomír Feldek)

Táral nerozumný Galilei –
hovorili rímski pápeži.

No, kak pokazyvayet vremya,
kto nerazumney – tot umney!

Uchyonyi, sverstnik Galileya,
byl Galileya ne glupeye.
On znal, shto vertitsya zemlya,
no u nevo byla semya.

I on, sadyas s zhenoy v karetu,
svershiv predatel'stvo svoyo,
schital, shto delayet karyeru,
a mezhdru tem gubil yeyo.

Za osoznaniye planety
shol Galiley odin na risk,
i stal velikim on. Vot eto –
ya ponimayu – karyerist!

Itak, da zdravstvuyet karyera,
kogda karyera takova,
kak u Shekspira i Pastera,
Nyutona i Tolstovo,
i Tolstovo ... L'va?
L'va!

Zachem ikh gryazyu pokryvali?
Talent – talent, kak ni kleymi.
Zabyty te, kto proklinali,
no pomnyat tekhn, kovo klyali.

Vse te, kto rvalis' v stratosferu,
vrachi, shto gibli ot kholer,
vot eti delali karyeru!
Ya s ikh karyer beru primer!

Ya veryu v ikh svyatuyu veru.
Ikh vera – muzhestvo moyo.
Ya delayu sebe karyeru
tem, shto ne delayu yeyo!

Ako však nám dokázal beh dejín –
nerozumnejší je múdrejší.

Hlúpejší od Galilea nebol
vedec – súčasník tej hodiny.
Krúti sa Zem, nie vôkol nej nebo –
vedel, bol otcom rodiny.

Keď so ženou sadal do kočiara,
potom, čo ho zradil v onen deň,
myslel si, že robí kariéru –
v skutočnosti zničil si ju len.

Za to, že vzal prírode jej taje,
Galilei sám šiel do risku,
stal sa veľkým – toto podľa mňa je
pravý príklad karieristu.

Nuž, nech teda žije kariéra,
ak sa ona takto zachová –
ako u Shakespeara, u Pasteura,
u Newtona, uTolstého...Lva!

Za čo ich to na ten pranier hnali?
Talent – talent! Iné neplatí.
Zabudnutí – tí, čo preklínali.
Nezabudnutí sú prekliati.

Tí, čo dobývali stratosféru,
či lekári, ktorých kosil mor,
robili tú pravú kariéru.
Z ich kariér beriem si svoj vzor.

A keď verím v ich posvätnú vieru,
smelo kráčam svojim obdobím.
I ja robím svoju kariéru tým,
že kariéru nerobím!

JAN BARTOŠ

Jeden z najvýraznejších klaviristov, ktorí sa v posledných rokoch objavili na českej hudobnej scéne. BBC Music Magazine opísal jeho hru ako „nádhernú, neopísateľnú slovami“ a „dokonale vycibrenú“. Vystupoval so sólovými recitálmi aj na koncertoch s významnými orchestrami a jeho nahrávky Mozarta, Beethovena a Janáčka, ako aj opomínaných skladateľov minulého storočia, mu priniesli trvalo vysoké uznanie kritiky.

V minulej sezóne debutoval so Staatskapelle Berlin (J. Hrůša), Bamberger Symphoniker (J. Hrůša) a Wiener Symphoniker (P. Popelka). Je tiež vítaným hosťom na viacerých významných festivaloch, vrátane Pražskej jari, Klavírneho festivalu Rudolfa Firkušného, Hongkonského umeleckého festivalu a Piano aux Jacobins v Toulouse.

V novembri 2025 vydal Jan Bartoš album so svetovou premiérou nahrávky Koncertu pre klavír Antonína Reichu (vrátane novo objavených strán) v sprievode Symfonického orchestra Českého rozhlasu a Beethovenov Cisársky koncert nahraný naživo s Viedenskou filharmóniou, oba pod vedením Petra Popelku. Predchádzajúce albumy zahŕňajú klavírny repertoár Smetanu a Kabeláča (zaradený do užšieho výberu Preis der Deutschen Schallplattenkritik). Nahrávka koncertu Vítězslava Nováka s Jakubom Hrůšom a Symfonickým orchestrom Českého rozhlasu získala ocenenie Najlepší klasický album Českej hudobnej akadémie. Nahrávku sólových diel pre klavír Leoša Janáčka zaradil Gramophone do Editor's Choice a NPR Music medzi 10 najlepších klasických albumov roka.

Bartoš študoval na Manhattan School of Music v New Yorku, má doktorát z Hudobnej a divadelnej fakulty v Prahe, kde bol posledným žiakom legendárneho klaviristu Ivana Moravca. Po štúdiách v Českej republike u Martina Ballého a Miroslava Langera pokračoval pod vedením Alfreda Brendela, Leona Fleishera, Jamesa Tocca a Zenona Fishbeina.

Jan Bartoš vyučuje klavír a komornú hudbu na HAMU v Prahe. Je zakladateľom a riaditeľom medzinárodného festivalu a inštitútu Prague Music Performance a umeleckým riaditeľom medzinárodného festivalu Music Is. Nahráva výhradne pre Supraphon.

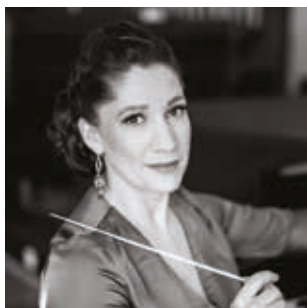

JOZEF BENCI

Študoval spev na Konzervatóriu v Bratislave, Vysokej škole múzických umení (S. Kopčák) a na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne. Od roku 2007 pravidelne vystupuje ako sólista Opery SND v Bratislave, Národného divadla v Prahe a tiež s Českou filharmóniou i Filharmóniou Brno. K najvýznamnejším postavám patria Colline v Pucciniho Bohéme, Vodník v Dvořákovvej Rusalke, Ferrando vo Verdiho Trubadúrovi, Sarastro v Mozartovej Čarovnej flaute, Mefisto v Gounodovej opere Faust, Veľký inkvizítor a Kráľ Filip vo Verdiho Donovi Carlosovi, Boris Godunov v rovnomennej opere Musorgského i Lucifer v Dvořákovvej opere Čert a Káča. V roku 2011 sa v Londýne podieľal na koncertnom predvedení Smetanovej Predanej nevesty v úlohe Kecala pod taktovkou Jiřího Bělohlávka. Veľký ohlas vzbudil recitál na BHS 2011, v ktorom účinkoval s Editou Gruberovou. Významné sú i naštudovania basových partov v Janáčkovej Glagolskej mši, Dvořákovvej Stabat Mater a Svätej Ľudmile. Pre Supraphon nahral Janáčkovu Glagolskú omšu v prvej skladateľovej verzii (svetová premiéra). Benci sa venuje intenzívne aj koncertnej činnosti – komornej i oratoriálnej. Účinkoval doma i na pódioch v Českej republike, Luxembursku, Francúzsku, Rumunsku, Taliansku, Japonsku a USA.

V septembri 2021 účinkoval v produkcii Bergovej Lulu na Medzinárodnom festivale G. Enescu v Bukurešti (L. Foster). V júni 2019 mu vyšlo profilové CD Ruské romance v Supraphone. V roku 2022 s veľkým úspechom vystúpil ako sólista v Glagolskej omši na koncertoch orchestra Santa Cecilia (J. Hrůša). Na jeseň sa zúčastnil produkcie Dvořákovvej opery Armida v rámci festivalu v írskom Wexforde (Kráľ Hydraot). V novembri 2024 sa v postave Štelinu podieľal na premiére nového naštudovania Krútnavy v Národnom divadle Košice. V máji 2025 sa Jozef Benci po prvýkrát predstavil v postave Svätopluka v rovnomennej monumentálnej hudobnej dráme Eugena Suchoňa, ktorou oslávil na scéne Opery SND životné jubileum 50 rokov.

Aktuálne ho môžete na doskách SND vidieť v operných tituloch Turandot, Nabucco, Don Giovanni, Bohéma, Rusalka, Svätopluk, Samson a Dalila či Eugen Onegin.

PETRA TORKOŠOVÁ

Absolventka VŠMU (B. Juhaňáková) pôsobí od roku 2013 ako dirigentka miešaného zboru Technik STU. Pod jej taktovkou zazneli premiéry mnohých slovenských autorov (Zavarský, Tóth, Borzík, Bernáth, Sloboda, Rezník, Fulmek, Krchová, Valenta, Hochel), z ktorých niektoré prinášajú novú úroveň zvukových experimentov a prezentujú prácu so zvukom v priestore.

Spolupracovala na mnohých medzinárodných projektoch v Luxemburgu, Taliansku, Maďarsku, Česku, Hamburgu či Izraeli, kde dirigovala sériu koncertov. Repertoár, ktorý našťudovala, má široký záber. Okrem a capella diel za posledných pár rokov dirigovala aj vokálno-inštrumentálne diela ako napríklad Rossiniho Petite Messe Solennelle, ale aj Rekviem od mnohých autorov (W. A. Mozart, G. Fauré, M. Duruflé, J. Brahms). Spolupracovala s orchestrami ako Symfonický orchester Slovenského rozhlasu, Sinfonietta Bratislava, Hilaris chamber orchestra, Slovenský komorný orchester Bratislava či komorým súborom Mucha Quartet.

So zborom Technik STU nahrala CD Ľudové premeny, kde sú rôzne úpravy ľudových piesní pre zbor a capella. Je externým členom zboru Wiener Singakademie, s ktorým mala možnosť spievať na rôznych koncertoch Mahlerove symfónie č. 2 a č. 3, ale aj The Dream of Gerontius od E. Elgara v spolupráci s dirigentom Teodorom Currentzisom. Pôsobí tiež v divadle Aréna v monodráme Tiso, zároveň ako pedagóg na katedre skladby a dirigovania na VŠMU. Je aktívna v práci so študentmi, založila ženský školský zbor Solfeggio, ktorý získal cenu absolútneho víťaza na medzinárodnej súťaži Bratislava Choir & Orchestra Festival. Spolu so študentmi tiež nahráva podcasty Variácie o hudbe trochu inak s významnými osobnosťami hudobného života (P. Valentovič, Ľ. Čekovská, J. Grečnár, P. Lipa). Pod jej vedením sa každý rok organizujú medzinárodné dirigentské kurzy. Okrem zboru Technik spolupracovala na rôznych projektoch aj s inými zbormi ako Cantus, Voci Allegre, Lúčnica, Ad Una Corda či Spevácky zbor slovenských učiteľov. V spolupráci so SND pripravila zborové výstupy v hre Život Galileiho (premiéra apríl 2026). Aktuálne je zastupujúcou zbormajsterkou Slovenkého filharmonického zboru.

SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR

je prominentným reprezentantom slovenského profesionálneho zborového umenia. Do hudobného diania vstúpil v roku 1946 ako Miešaný zbor Československého rozhlasu. Na poste zbormajstrov sa vystriedali viaceré významné osobnosti (J. M. Dobrodinský, Š. Klimo, P. Baxa, P. Procházka, M. Vach, J. Rozehnal, B. Juhaňáková, J. Chabroň, J. Rozehnal).

Kultivovanosť prejavu, zvuková rovnováha hlasových skupín, ale aj interpretačná pohotovosť, spoľahlivosť a príkladná umelecká disciplína sa premietajú do suverénnych výkonov, ktoré pri vzájomnej spolupráci ocenili mnohí renomovaní dirigenti ako C. Abbado, S. Baudou, B. de Billy, S. Byčkov, J.-C. Casadesu, J. Conlon, D. Dixon, Ch. von Dohnányi, V. Fedosejev, J. Ferencsik, D. Gatti, P. Halffter, R. Chailly, D. Kitajenko, Z. Košler, O. Lenárd, A. Lombard, F. Luisi, L. Maazel, K. Masur, Z. Mehta, F. Welser-Möst, A. Pedrotti, L. Pešek, K. Petrenko, D. Raikin, L. Rajter, H. Rilling, K. Richter, E.-P. Salonen, P. Schreier, P. Steinberg, H. Swarowsky, V. Talich, E. Villaume či R. Weikert.

Zbor spolupracoval s prestížnymi zahraničnými orchestrami ako napr.: Berlínski a Viedenski filharmonici, Viedenski symfonici, Izraelská filharmónia či Orchestre de Paris. Svojimi výkonmi prispel k lesku významných medzinárodných festivalových podujatí (Salzburg, Londýn, Baden-Baden). SFZ získal medzinárodné ocenenie Oper! Awards 2023 v kategórii Najlepší spevácky zbor za spoluprácu s Berlínskymi filharmonikmi a K. Petrenkom v opernej produkcii *Piková dáma* na Veľkonočnom festivale v Baden-Badene a koncertoch v Berlínskej filharmónii (2022).

V koncertnej sezóne 2025/2026 SFZ opäťovne hosťoval vo Filharmónii Brno (R. Kružík) a v produkcii *Le Grand Macabre* G. Ligetiho vo Viedenskej štátnej opere (P. Heras-Casado). SFZ sa predstavil aj na podujatiach Národného divadla Košice a Štátneho komorného orchestra Žilina. V závere sezóny ho čaká opätovné hosťovanie na festivaloch Košická hudobná jar a Smetanova Litomyšl.

TOMÁŠ NETOPIĽ

Šéfdirigent a umelecký riaditeľ Symfonického orchestra hl. m. Praha FOK (od 2025/2026), zakladateľ a umelecký riaditeľ Letnej hudobnej akadémie Kroměříž, bývalý generálny hudobný riaditeľ Aalto Musik Theater a Philharmonie Essen (2013 – 2023) a šéfdirigent opery Národného divadla v Prahe (2008 – 2012). V rokoch 2018 – 2024 bol hlavným hosťujúcim dirigentom Českej filharmónie a ich úzka spolupráca pokračovala aj v minulej sezóne, v ktorej dirigoval novoročné koncerty orchestra či koncerty na festivaloch Smetanova Litomyšl a Kissinger Sommer. Naďalej hostuje v popredných operných domoch, ako napríklad Geneva Opera, Staatsoper Berlin, Lyric Opera Chicago, (Salome), New National Theatre Tokyo, Národné divadlo v Prahe, Staatsoper Wien, Oper Köln.

Po inauguračných koncertoch v Obecnom dome v Prahe (FOK) zahŕňa sezóna 2025/2026 účinkovania v Kanade s Orchestre symphonique de Montréal a vo Veľkej Británii s Oxford Philharmonic Orchestra. Do dlhého zoznamu minulých aj budúcich angažmánov patria ďalej spolupráce s orchestrom rímskej Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Tonkünstler Vienna, Oslo Philharmonic, Antwerp Symphony, Hong Kong Sinfonietta, Sydney Symphony, Orchestre Philharmonique de Monte Carlo, Orchestre National des Pays de Loire, Naples Philharmonic, Orchestre National de France, Viedenskými symfonikmi, BBC Symphony Orchestra, Orchestre de Paris a London Philharmonic Orchestra. Pravidelne spolupracuje aj s väčšinou českých symfonických orchestrov.

Úspešne pokračuje v rozvíjaní svojej kariéry aj na scéne takzvanej starej hudby, a to spoluprácami so súborom Concentus Musicus Wien a Collegium 1704 a tiež radom pripravovaných projektov s inšpiratívnym novým súborom Silentium! Jeho nahrávka Smetanových operných árií s Pavlom Černochoom a Českou filharmóniou bola nominovaná na cenu Anděl 2024. Študoval hru na husle na konzervatóriu P. J. Vejvanovského v Kroměříži a dirigovanie na Akadémii múzických umení v Prahe. V štúdiách pokračoval na Kráľovskej akadémii v Štokholme u profesora J. Panulu a na letnej hudobnej škole v americkom Aspene.

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

bola založená v roku 1949. Pri jej umeleckom zrode stáli dve významné osobnosti medzinárodného hudobného života V. Talich (1949 – 1952) a Ľ. Rajter (1949 – 1976). Na umeleckom profilovaní orchestra sa podieľali ďalší šéfdirigenti – T. Frešo, L. Slovák, L. Pešek, V. Verbickij, B. Režucha, A. Ceccato, O. Lenárd, J. Bělohlávek, V. Válek, P. Feranec, E. Villaume a J. Judd. V rokoch 2020 – 2025 bol šéfdirigentom Daniel Raiskin. V sezóne 2025/2026 budú Daniel Raiskin a Ondrej Olos spoločne pôsobiť ako stáli hosťujúci dirigenti.

Slovenská filharmónia realizovala množstvo nahrávok pre rozhlas, televíziu a hudobné vydavateľstvá OPUS, Supraphon, Panton, Hungaroton, JVC Victor, RCA, Pacific Music, Naxos a Marco Polo. Je pravidelným hosťom významných európskych hudobných pódíí a festivalov. V rámci svojich početných zahraničných zájazdov vystúpila v takmer všetkých európskych krajinách, na Cypre, v Turecku, USA a pravidelne hosťuje na koncertných turné v Japonsku, Južnej Kórei, Ománe a Spojených arabských emirátoch.

V posledných rokoch absolvoval orchester Slovenská filharmónia turné okrem Japonska, Južnej Kórei aj v švajčiarskom Murtene, vystúpil na prestížnych pódíách ako Liederhalle Stuttgart či Kolínska filharmónia a koncertoval v Záhrebe, Maribore i na Festivale Krumlov s Maximom Vengerovom. V sezóne 2025/2026 orchester realizuje so stálym hosťujúcim dirigentom D. Raiskinom pokračovanie nahrávok symfónií F. Schmidta. Orchester prijal pozvanie na koncerty v rámci cyklu Festspielhaus v Salzburgu, na Lednicko-Valtický festival a domáce festivaly Allegretto Žilina a Košická hudobná jar. V rámci zahraničných turné v sezóne 2025/2026 vycestovala Slovenská filharmónia do Španielska, kde po jej boku vystúpili sólisti basbarytonista M. Mimica, huslistka A. Conunova či klaviristi N. Rodiles. V priebehu júna a júla čaká orchester turné v Japonsku, kde budú sólistami klaviristi A. Gorlatch a O. Scheps.

Slovenská filharmónia, Medená 3, 816 01 Bratislava, SR

Pokladnica Slovenskej filharmónie

Reduta, Nám. Eugena Suchoňa 1, Bratislava
otvorená v pracovných dňoch po – pia 12.00 – 18.00
a hodinu pred koncertom v mieste jeho konania
Zmena programu a interpretov vyhradená.

Rezervácie

+421 2 20 47 52 33, +421 2 20 47 52 93
vstupenky@filharmonia.sk
online predaj a rezervácie vstupeniek
www.filharmonia.sk
Predaj vstupeniek na vybrané koncerty aj v sieti Ticketportal

Slovenská filharmónia vyhotovuje obrazové snímky
a zvukové a zvukovo-obrazové záznamy z koncertov
a je oprávnená ich použiť primeraným spôsobom
na umelecké účely.

**NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA**
EUROSISTÉM

HRDÝ PARTNER SF

AUTO | *Prestige*
bigmedia
PREMIUM OUTDOOR

● RÁDIO
● DEVÍN

• tasr •

|| • Hudobný
život

{ OPERA
SLOVAKIA

Klasika
Plus.cz

OPERA+

S I T A

Forbes

viva rádio

SME

tyždenník
slovenka

FinReport

CITYLIFE
ČO SA DEJE
V BRATISLAVE A OKOLÍ

THE
SLOVAK SPECTATOR

SLOVAKIA | ONLINE

Slovenská filharmónia je štátna príspevková
organizácia Ministerstva kultúry SR

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Stretneme sa na koncerte